

Intern Milieoverslag 2016

MC Slotervaart

Amsterdam, Juni 2017

Inhoudsopgave

1	Inleiding	pag. 3
2	MC Slotervaart	pag. 3
2.1	Milieubeleid	pag. 3
2.2	Milieu binnen de organisatie	pag. 3
3	Milieuwetgeving en regelgeving	pag. 4
	3.1 Periodieke controles	pag. 4
	3.2 Afvalwaterbemonstering	pag. 5
4	Milieuthermometer Zorg	pag. 5
5	Gevaarlijke (afval)stoffen	pag. 6
	5.1 Audit EVO vervoer gevaarlijke stoffen (ADR regelgeving)	pag. 6
	5.2 Informatie gevaarlijke stoffen	pag. 6
6	Natte koeltorens	pag. 6
7	Afval MC Slotervaart	pag. 7
	7.1 Hoeveelheden/kosten	pag. 7
	7.2 Prestatie indicatoren	pag. 7
	7.3 Vertrouwelijk papier	pag. 7
	7.4 Frituurvet	pag. 8
8	Energie (elektra, gas en water)	pag. 8
	8.1 Elektra	pag. 8
	8.2 Gas	pag. 8
	8.3 water	pag. 8
	8.4 Prestatie indicatoren	pag. 8
	8.5 Nieuwe ontwikkelingen	pag. 9
9	CO2 Footprint	pag. 9
Bijl.1	Milieujaarplan 2017	pag.10
	Actielijst 2017	pag.11

Voor opmerkingen en vragen kunt u contact opnemen met:

Arjan Wolsink
Milieuadviseur MC Slotervaart
Telefoonnummer intern: 4818

1. Inleiding

Hierbij treft u het milieujaarverslag over 2016 aan. Het milieujaarverslag geeft de stand van zaken weer met betrekking tot het niveau van milieuzorg in het afgelopen verslagjaar. In dit jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde milieubeleid in MC Slotervaart en wordt daarom verstuurd aan de Raad van Bestuur van MC Slotervaart en aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Dit jaarverslag is onder verantwoordelijkheid van de milieuadviseur opgesteld. Naast een verantwoording van de activiteiten die voor het milieu zijn gevoerd, geeft het verslag ook inzicht in de voorgenomen activiteiten voor 2017.

2. MC Slotervaart

2.1 Milieubeleid

MC Slotervaart ziet milieu als een onmisbaar en integraal onderdeel van kwaliteitszorg. MC Slotervaart is zich bewust van de gevolgen van haar activiteiten op de omgeving en het milieu en streeft ernaar om de gevolgen hierop zo min mogelijk te belasten en tracht maximale transparantie te geven over de activiteiten. Uitgangspunt is het voldoen aan de vigerende wet- en regelgeving, maar waarbij (financieel) haalbare uitstapjes naar maatschappelijk verantwoord ondernemen gestimuleerd en ondersteund worden. MC Slotervaart heeft als doelstelling om verdere verduurzaming van de bedrijfsvoering door te voeren. Op 12 november 2013 is, samen met de 6 andere ziekenhuizen in Amsterdam, het convenant "De zorg voor duurzaamheid" getekend. Daarmee heeft het ziekenhuis zich geconformeerd om in juni 2014 het niveau brons van de milieuthermometer Zorg te behalen in samenwerking met de gemeente Amsterdam. Ook is met de ondertekening van de Green Deal (in 2015) de intentie uitgesproken een duurzame bedrijfsvoering hoog op de interne agenda te zetten. Het beleid en de doelstellingen op het gebied van milieu zijn uitgewerkt in een 3-jarlijks milieubeleidsplan.

2.2 Milieu binnen de organisatie

De Raad van Bestuur is eindverantwoordelijk voor het milieubeleid binnen de organisatie. Zij worden hierbij ondersteund en geadviseerd door de milieuadviseur, die werkzaam is binnen de afdeling Kwaliteit&Veiligheid. De milieuadviseur is verantwoordelijk voor het opstellen en actueel houden van een milieubeleidsplan en de voortgang van de doelstellingen genoemd in het milieubeleidsplan. Tevens draagt hij zorg voor het voldoen aan milieuwet- en regelgeving, coördineert en initieert milieuactiviteiten en heeft een adviserende en begeleidende functie bij interne en externe milieuvraagstukken.

3. Milieuwetgeving en regelgeving

Uitgangspunt van MC Slotervaart is het voldoen aan de vigerende wet- en regelgeving. MC Slotervaart beschikt over vergunningen die tot 1 januari 2016 leidend waren bij het voldoen aan voorschriften op het gebied van milieu. Hieronder wordt kort aangegeven in een register welke regelgeving en bijbehorende vergunningen relevant zijn met betrekking tot milieu:

Wet-, regelgeving of overige eis	Toelichting	Wijze waarop wetgeving, regelgeving of overige eisen van toepassing zijn
Wet Milieubeheer (Onderdeel Omgevingsvergunning)	Beschikking no. R01/002 MD 2003	Voorschriften liggen vast in de milieuvergunning en eventuele aanvullingen. Handhaving vindt plaats door Gemeente Amsterdam (Dienst Milieu en BouwToezicht). Controles door Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.
Wet verontreiniging oppervlaktewateren (onderdeel omgevingsvergunning)	Beschikking 2000.209154 12/07/2000.	Voorschriften liggen vast in de WvO-vergunning en eventuele aanvullingen. Per 1/1/2016 is er ten aanzien van het lozen een zorgplicht. Slotervaart geeft daarmee een eigen invulling aan het voorkomen van ongeoorloofde lozingen. Controles vinden plaats door bemonsteringen van het afvalwater door Waternet. Extern bedrijf (TAUW) doet op verzoek van Slotervaart ook bemonsteringen van het afvalwater.
ADR/VLG Wetgeving rondom vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg	Ziekenhuizen zijn verplicht om te voldoen aan deze regelgeving omdat men o.a. gevaarlijke afvalstoffen aanbiedt ter vervoer.	Controle vindt plaats door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)

3.1 Periodieke controles

Op 23-11-2016 heeft een toezichthouder van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, een handhavingsbezoek gebracht aan MC Slotervaart. Tijdens dit bezoek is gecontroleerd of MC Slotervaart zich houdt aan het gestelde in het Activiteitenbesluit. Het onderwerp van de inspectie was een integrale controle. Tijdens het bezoek zijn er een aantal overtredingen vastgesteld:

- De concentratie aan stikstofoxiden (NOx) in het rookgas dat wordt uitgeworpen door de stoomketels is niet bepaald door een meting (scope 6). Inmiddels zijn de ketels geschikt gemaakt voor de metingen en hebben de metingen daadwerkelijk plaatsgevonden. Er is vastgesteld dat de ketels voldoen aan de emissie-eisen;
- Aan de buitenzijde van de opslagvoorzieningen moeten op duidelijk zichtbare plaatsen gevaarsymbolen zijn aangebracht, welke het gevaar van de opslag van de opgeslagen gevaarlijke stoffen aangeven. De gevaarsymbolen zijn weliswaar aanwezig maar nog niet alle symbolen voldoen aan de meest actuele regelgeving rondom gevaarlijke stoffen;

- De milieuvergunningen en -voorschriften voor MC Slotervaart zijn gebaseerd op de activiteiten die bij de aanvraag van de vergunningen plaatsvonden. Inmiddels is er het nodige veranderd in het ziekenhuis. Afgesproken is om de actuele situatie te melden. Eventuele toekomstige veranderingen kunnen dan op basis van de vastgestelde situatie doorgegeven worden.

3.2 Afvalwaterbemonstering

MC Slotervaart gebruikt water voor diverse processen binnen o.a. de laboratoria, apotheek, voor stoominstallaties, koelwater, luchtbevochtiging, sanitair gebruik etc. Het afvalwater wordt geloosd in het plaatselijke riool. Deze lozingen moeten voldoen aan wettelijke lozingsvoorwaarden. Door een extern bedrijf (TAUW) worden er steekmonsters in het kader van de vergunningscontrole uitgevoerd. Daarbij wordt bekeken of er wordt voldaan aan de lozingsvoorwaarden van het afvalwater. In het jaar 2016 zijn er 4 controlebezoeken geweest. Alle onderzoeksresultaten voldoen aan de gestelde eisen en geven geen aanleiding tot het maken van een opmerkingen.

Op 11-2-2016 en 21-12-2016 heeft Waternet onderzocht of het afvalwater voldoet aan de voorschriften. Uit de analyseresultaten van het onderzoek blijkt dat de kwaliteit van het geloosde afvalwater, ten aanzien van de door Waternet onderzochte parameters, voldoet aan de lozingseisen.

Lozing van Chloor (Cl-) wordt door Waternet als kritisch beoordeeld. Bij de onthardings- en stoominstallatie wordt zout gebruikt. Om te beoordelen of dit nadelige gevolgen voor het milieu heeft is er op 4-8-2016 éénmalig een steekproefmonster genomen uit het spuiwater en de lozing van de onthardingsinstallatie en onderzocht op de aanwezigheid van Chloride. Hierbij is vastgesteld dat de hoeveelheden Chloride dermate laag zijn dat effecten op het milieu te verwaarlozen zijn.

In 2015 werd op één meetpunt een overschrijding van koper en zink gemeten. Bij nader onderzoek bleek dat er op het moment van monsternamen geen lozing van water plaatsvond. Als uitzondering is een monster genomen toen direct uit de opvangbak. Uit de controles van Waternet werd ook een overschrijding gemeten van koper/zink en EOX. Geconstateerd werd dat Waternet ook de monsters direct uit de opvangbak nam. MC Slotervaart is van mening dat een juiste steekproefwaarde alleen genomen kan worden uit vrij stromend water dus zonder tussenkomst van een mogelijke vervuilingbron (opvangbak). Dit onderwerp is in 2016 besproken met de Omgevingsdienst. Op basis daarvan zijn de meetvoorzieningen aangepast waardoor er nu wel een representatieve steekproef kan worden genomen.

4. Milieuthermometer Zorg

Het MC Slotervaart heeft op 12 november 2013, samen met de 6 andere ziekenhuizen in Amsterdam, het convenant *De zorg voor duurzaamheid* getekend. Daarmee heeft het ziekenhuis zich geconformeerd om in juni 2014 het niveau brons van de milieuthermometer Zorg te behalen in samenwerking met de gemeente Amsterdam. De milieuthermometer Zorg is een milieucertificaat specifiek voor de zorg, ontwikkeld door het Milieu Platform Zorgsector (MPZ) en de Stichting Milieukeur (SMK). Met de milieuthermometer heeft het ziekenhuis de beschikking over een handzaam instrument om de milieuprestatie en het milieumanagement structureel te verbeteren en om medewerkers, cliënten, bezoekers en overheid inzicht te geven in de resultaten. Via een set van maatregelen kan er worden gescoord op brons, zilver of goud. Slotervaart heeft in 2014 het niveau brons gehaald. Bij de herhalingsaudit in 2015 werden er echter nogal wat tekortkomingen geconstateerd en werd het verlies van het certificaat een serieuze dreiging. Met man en macht is er gewerkt aan het wegwerken van de tekortkomingen. Ook is in de tussentijd het certificeringsschema aangescherpt.

Bij de herhalingsaudit audit op 7-12-2016 is gebleken dat de corrigerende maatregelen naar aanleiding van de controle in 2015 goed waren opgelost en dat MC Slotervaart aan de

getoetste verplichte criteria voor het bronzen niveau voldoet, met uitzondering van 7 verplichte criteria.

Daarnaast wordt niet voldaan aan 10 extra criteria naar keuze van de minimaal (15+3) 18 op het niveau brons. Ten tijde van dit schrijven is vastgesteld dat we "zoveel als mogelijk handelen in de geest van" de gestelde eisen op het bronzen niveau. Op basis van de controle Milieuthermometer brons 2016 voldoet MC Slotervaart aan de gestelde eisen, en behoudt zij het certificaat.

5. Gevaarlijke(afval)stoffen

5.1 *Audit EVO vervoer gevaarlijke stoffen (ADR regelgeving)*

MC Slotervaart transporteert gevaarlijke goederen over de weg. In het assortiment bevinden zich gevaarlijke stoffen waarvoor met betrekking tot opslag en vervoer maatregelen nodig zijn. De ontvangst en verzending van de verpakte gevaarlijke stoffen vindt plaats met uitbesteed vervoer over de weg. We moeten hierbij denken aan afvalstoffen, niet zijnde Specifiek Ziekenhuis Afval, Specifiek Ziekenhuis Afval, Diagnostisch materiaal (Laboratorium zendingen) en lege ongereinigde emballage. Hierdoor vallen wij onder de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en zijn wij gebonden aan de ADR voorschriften.

De jaarlijkse audit van onze veiligheidsadviseur (EVO) heeft dit jaar plaatsgevonden op 14 juni 2016. De tekortkomingen/acties die naar voren kwamen hadden o.a. betrekking op de beschikbaarheid van de database gevaarlijke stoffen, de etikettering van afvalverpakkingen, herhalingstraining voor logistieke medewerkers en het goed sluiten van vaatjes voor specifiek ziekenhuisafval.

5.2 *Informatie gevaarlijke stoffen*

Alhoewel het ziekenhuis niet kan worden vergeleken met een chemische fabriek worden er toch op diverse afdelingen gewerkt met stoffen/producten die als gevaarlijk worden beschouwd. Als werkgever is het ziekenhuis verplicht om de medewerkers informatie te geven over het veilig werken met gevaarlijke stoffen. MC Slotervaart beschikt over een database gevaarlijke stoffen waarin informatie is opgenomen over de stoffen/producten waarmee in het ziekenhuis wordt gewerkt. De database is toegankelijk voor alle medewerkers via Iprova. In 2016 is de database geactualiseerd en uitgebreid met een aantal afdelingen.

6. Natte koeltorens

MC Slotervaart heeft een natte koeltoren op het dak. Dit open systeem heeft water als koelmiddel. Omdat de temperatuur van het koelwater regelmatig boven de 20 graden ligt is de kans op legionellavorming aanwezig en kan er verneveling (besmetting) naar de omgeving ontstaan.

Net zoals in voorgaande jaren zijn er een aantal keren grote overschrijdingen met Legionella geconstateerd, de laatste keer in september. Ondanks vele maatregelen vanuit de Technische Dienst zoals het verwijderen van matten uit de koeltoren, verwijderen van dode leidingen, installatie nieuwe chloordoseerpomp, drijfmandje met chloor in de koeltoren etc. kunnen overschrijdingen met Legionella nog steeds niet worden voorkomen.

Na de laatste overschrijding in september is door Novochem geadviseerd om extra chemicaliën (NovoCide 30 en NovoCide Surplus) toe te voegen. Uit herbemonstering is gebleken dat de zaak onder controle lijkt te zijn. Om uitbraak van Legionella in de nabije toekomst te voorkomen zijn extra maatregelen nodig waaronder de vervanging van een (deel) van het leidingwerk.

7. Afval MC Slotervaart

7.1 Hoeveelheden/kosten

In kg.	2014	2015	2016
Restafval	343.300	345.220	361.180
Papier/karton	36.020	59.500	41.120
SZA	32.600	33.999	31.518
IJzer/ferro	580	660	-
Sloop/bouw afval	27.560	39.680	7.520
Gevaarlijk afval	12.542	8.971	5.092
Archief/confidentieel	-	7.100	99*
Vertrouwelijk papier	-	-	19.578**
Hout	6.880	13.000	14.680
Glas	2.900	-	-
Electronisch afval	-	-	3620
Totaal	462.382	508.130	484.407

Kosten (incl.BTW)	2014	2015	2016
restafval	51.991	49.686	51.282
papier/karton	5.522	3.281	4.703
SZA	38.751	36.884	32.345
IJzer/ferro	219	206	-
Sloop/bouw afval	4.908	5.873	997
Gevaarlijk afval	4.569	6.777	4.849
Archief/confidentieel	-	1.951	323
Vertrouwelijk papier	-	-	-
hout	575	711	1.625
glas	3.323	1.756	-
Electronisch afval	-	-	1334
diverse	11.810	1.460	576
totaal	122.827	108.585	98034

In 2016 is zo'n 5% minder afval ingezameld en afgevoerd. Vooral de hoeveelheid Sloop/bouwafval was aanzienlijk minder naast een verdergaande daling van gevaarlijk afval. Opmerkelijk is de stijging van het restafval en tegelijkertijd een daling van de hoeveelheid papier/karton. Het lijkt er op dat de laatste stroom minder goed gescheiden wordt dan in voorgaande jaren.

7.2 Prestatie indicatoren

Prestatie indicatoren	2014	2015	2016
aantal bedden	281	281	281
afval kg./bed	1.646	1.808	1.654
afvalkosten/bed (€)	438	386	349

7.3 Vertrouwelijk Papier * en **

Vertrouwelijk papier wordt vanaf halverwege 2015 via gesloten papierbakken gescheiden afgevoerd, behandeld en volgens een gecertificeerd systeem vernietigd. De afvoer loopt, in tegenstelling tot de andere afvalstromen, via Icovia. In 2016 werd in totaal 19.578 kg op deze wijze afgevoerd en vernietigd. Via van Ganswinkel is éénmalig 99 kg afgevoerd en vernietigd waarvoor een inzamelmiddel is geleverd tegen kosten (€323,-).

7.4 Frituurvet

Frituurvet wordt in blauwe vettonnen opgehaald door Rotie. Rotie zorgt voor een duurzame verwerking. Het oude frituurvet wordt verwerkt tot tweede generatie biodiesel. De hoeveelheden afgevoerd frituurvet wordt sinds oktober 2016 bijgehouden. In de laatste 3 maanden van 2016 is in totaal 320 kg frituurvet afgevoerd.

8. Energie (Elektra, gas en water)

8.1 Elektra

Elektra	2014	2015	2016
<i>verbruik</i>			
kWh dal	3.652.675	3.544.431	3.669.372
kWh Piek	4.280.896	4.123.454	4.280.297
kWh totaal	7.933.571	7.667.885	7.979.669
<i>Kosten in € (incl. BTW)</i>			
verbruik	637.906	644.709	525.798
Netbeheer/meetdienst	186.781	262.645	141.599
Kosten totaal	824.687	907.354	667.397

8.2 Gas

Gas	2014	2015	2016
<i>verbruik</i>			
M3	1.995.051	2.169.867	2.150.493
<i>Kosten in € (incl. BTW)</i>			
verbruik	637.906	644.709	668.375
transport	23.300	40.284	20.023
Kosten totaal	740.358	684.993	688.398

8.3 Water

Water	2014	2015	2016
<i>verbruik</i>			
M3	46.316	43.407	43.465
<i>Kosten in € (incl. BTW)</i>			
verbruik	74.738	74.833	68.036
zuiveringsheffing	39.198	34.468	31.972*
Kosten totaal	113.936	109.301	100.008

- Geschatte waarde

8.4 Prestatie indicatoren

Prestatie indicatoren	2014	2015	2016
Vloeroppervlak in m2	56.000	56.000	56.000
kWh totaal/m2 vloeropp.	142	140	142
Kosten elektra /m2	15	16	12
m3 gas/m2 vloeropp.	36	39	38
Kosten gas/m2 vloeropp.	13	12	12
Aantal bedden	281	281	281
m3 water/bed	165	155	155
Kosten water/bed	405	389	356

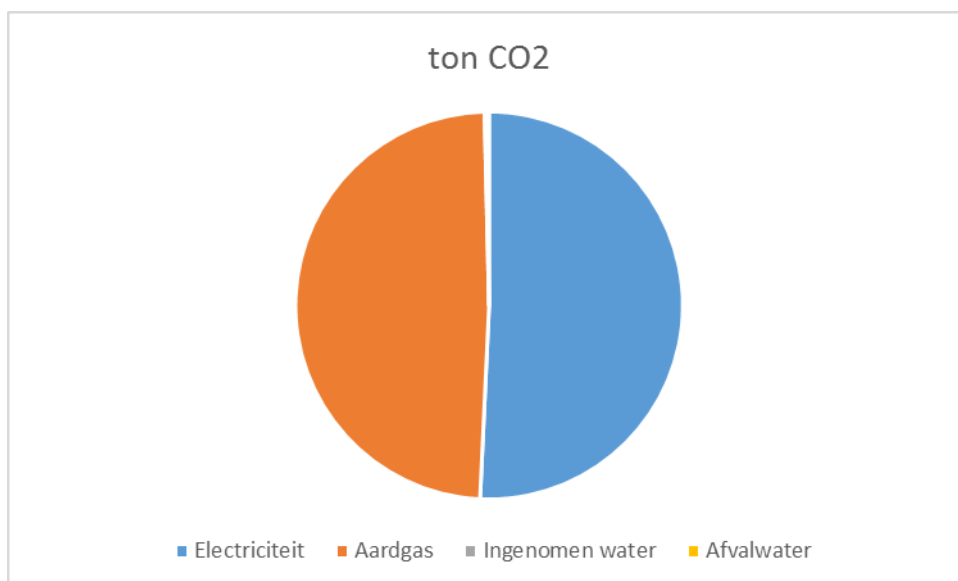
8.5 Nieuwe ontwikkelingen

MC Slotervaart dateert uit de jaren 70 en is energetisch geen zuinig gebouw. Intern is er wel gerenoveerd, extern nauwelijks: Het gebouw heeft nog grotendeels enkel glas, slechte gevelisolatie en slechte kierdichting (wat tot tocht leidt). De ventilatie en koeling zijn verouderd, en daardoor slecht regelbaar. Voor warm-tapwater is er een ringleiding, wat betekent dat de cv-ketel altijd stookt op 90°/70°. Een onderzoek naar (achterstallig) onderhoud heeft uitgewezen dat er de komende jaren vele miljoenen nodig zijn voor onderhoud, waaronder posten die betrekking hebben op de energiehuishouding. Zo moeten de cv-ketels in 2017 vervangen worden omdat ze daarna niet meer aan de emissienormen voor NOx voldoen.

Uit onderzoek van een extern bureau blijkt dat stadswarmte als primaire warmtebron voor het ziekenhuis een interessante optie is voor het verduurzamen van de warmtevoorziening. Daarnaast wordt hiermee het probleem opgelost van de ketels die niet meer voldoen aan de emissie-eisen voor NOx. MC Slotervaart heeft dan ook besloten om deze maatregel te implementeren in 2017. De milieuwinst die daarmee gerealiseerd wordt bedraagt circa 2400 ton CO₂ op jaarbasis. Dat zou een reductie zijn van ruim 50% t.o.v. de huidige warmtevoorziening.

9.0 CO₂ Footprint

Op basis van berekeningen volgens milieubarometer MPZ komt de totale uitstoot aan CO₂ over het jaar 2016 op 8270,95 ton. Hierbij is nog geen rekening gehouden met het woon-werkverkeer en zakelijk verkeer. Een gemiddeld huishouden in Nederland stoot ca. 8,5 CO₂ ton per jaar uit. Dat betekent dat de uitstoot van CO₂ van het MC Slotervaart overeenkomt met ongeveer 973 huishoudens.

BIJLAGE 1: MILIEU JAARPLAN 2017

Inleiding

MC Slotervaart hecht een grote waarde aan een goed milieubeleid binnen de ziekenhuizen. Het ziekenhuis streeft naar optimalisatie in haar processen. Kwaliteit van zorg staat hierbij centraal naast een balans tussen financieel- economisch resultaat. In dit streven past naadloos beheersing en reductie van alle milieubelastingen (bij de verschillende processen en activiteiten worden grondstoffen, energie en water gebruikt, ontstaat afval en kunnen stoffen in het riool worden geloosd).

Missie en visie op milieu

De missie van MC Slotervaart is het leveren van kwalitatief hoogwaardige zorg als zelfstandig middelgroot ziekenhuis in goede samenwerking met de eerste en de derde lijn. Daarbij willen we een aantrekkelijke zorgomgeving bieden voor zowel medewerkers als patiënten en hebben we als uitgangspunt een levensvatbare exploitatie door efficiënt en doelgericht werken.

De visie op zorg is dat deze beter en efficiënter kan worden georganiseerd met een goede service tegen lagere kosten, door samen te werken in een keten (van zorgaanbieders). Dit houdt in dat er daarom grenzen aan de zorg worden gesteld. Heel concreet betekent dit, dat het volume van de zorg die we leveren hierbij een belangrijke bepalende factor is onder de noemer "wat je veel doet, doe je goed". Ook de complexiteit van de geleverde zorg moet passen bij het beschreven ambitieniveau.

MC Slotervaart ziet milieu als een onmisbaar en integraal onderdeel van kwaliteitszorg. MC Slotervaart is zich bewust van de gevolgen van haar activiteiten op de omgeving en het milieu en streeft ernaar om de gevolgen hierop zo min mogelijk te belasten en tracht maximale transparantie te geven over de activiteiten. Uitgangspunt is het voldoen aan de vigerende wet- en regelgeving, maar waarbij (financieel) haalbare uitstapjes naar maatschappelijk verantwoord ondernemen gestimuleerd en ondersteund worden. Zo heeft de directie de 'Green Deal' ondertekend. Door ondertekening van dit convenant conformeert MC Slotervaart zich aan het bijwonen van milieu bijeenkomsten en het behouden van de Milieuthermometer, in ieder geval niveau brons.

Uitgangspunten

De uitvoering van activiteiten rondom milieu kent de volgende uitgangspunten:

- De verantwoordelijkheid voor de uitvoerende activiteiten rond milieu, waarbij voldoen aan de vigerende wet- en regelgeving centraal staat, ligt bij elke medewerker en medisch specialist van MC Slotervaart.
- De eindverantwoordelijkheid en de uitvoering van projecten rondom het taakgebied milieu ligt in de lijn.
- Milieu is een multidisciplinaire aangelegenheid; commissies en werkgroepen e.d. worden zoveel mogelijk multidisciplinair samengesteld.
- Activiteiten in de organisatie worden daar waar mogelijk ondersteund door de Milieuadviseur van de afdeling Kwaliteit en Veiligheid.

Beleidslijnen en doelstellingen 2015-2018

In het beleid staan de volgende punten centraal:

- Het naleven van wettelijke voorschriften en richtlijnen
- Integreren milieuaspecten in het bedrijfsbeleid
- Duurzaamheid binnen de bedrijfsaspecten
- Het op termijn komen tot milieucertificering niveau zilver

Actielijst 2017

Onderwerp	Doelstelling	Verantwoordelijk	Budget	Planning	Realisatie
Milieuvergunningen					
Ontmanteling ketels en overige ketels als back-up. Te realiseren door aansluiting op stadswarmte.	Ketels moeten voldoen per 1-1-2017 aan de emissie-eisen	Hoofd Technische Dienst	€135000	2017-2018	Keuze voor stadswarmte is gemaakt
Energiebesparingsplan: Implementatie erkende maatregelen en maatregelen milieuthermometer.	Opzetten werkgroep Energie	Hoofd Technische Dienst en Milieuadviseur	-	Q2 2017	Loopt
Aanvraag vermindering controles afvalwater	Wijziging milieuvoorschriften	Milieuadviseur	Besparing ca.€1500	2017	Gerealiseerd
ADR Regelgeving					
Databank stoffen	Aanvullen, beschikbaar maken en promoten Gevaarlijke Stoffen Applicatie MPZ	Milieuadviseur	Jaarlijks: €2400	2016-2017	Loopt
Veilig werken met gevaarlijke stoffen ADR	Training medewerkers transport, magazijn, labs	Arbo-coördinator	€1980	Q1 2017	Aanvraag ingediend
Afvoer gevaarlijk afval	Juiste etikettering verpakkingen gevaarlijk afval – procedureel vastleggen	Milieuadviseur	-	Q1 2017	Loopt
Algemeen					
Behoud milieuthermometer Brons en op termijn behalen van Zilver	Certificaat behouden c.q. behalen	Milieuadviseur	Brons: €1400/jaar Zilver: Ca.€5000 in 3 jaar	Brons 2016/17 Zilver 2017/18	Brons behouden
Duurzaam inkopen	Milieu als criterium opnemen in inkoopproces	Milieuadviseur Hoofd Inkoop	-	Q3 2017	
Verbetering afvalmanagement	Documenteren afvalprocedures en inventarisatie afvalstromen	Milieuadviseur Magazijn	-	Q2 2017	Loopt
Scheiding krimpfolie en harde kunststoffen	Onderzoek naar gescheiden inzameling krimpfolie magazijn en kledinguitgifte en harde kunststoffen	Milieuadviseur Magazijn	-	Q1 2017	Scheiding krimpfolie gerealiseerd
Verbouwing en renovatie	Milieu als element inbrengen bij de beslissing tot verbouwen	Hoofd Techniek Milieuadviseur Projectmedewerker verbouwingen	-	Q2 2017	Loopt